

UKRADENA SVETILKA

Po dveh letih je spet nanese, da sem spal v planinski koči, čeprav veliko časa preživim v gorah; toda tam, kjer hodim, pač ni koč.

Na koncu jamaste makadamske ceste pri Savici me je čakalo prvo neprijetno presenečenje — parkirna. Če bo to za boljšo cesto, naj bo!

Na Komno sem šel mimo Črnega jezera; je malo bolj mirno. Dom sem kar obšel, saj nimam v njem kaj iskati; kako sploh še lahko govorijo o planinskem domu! Disko, ki dela v njem ob petkih in sobotah, ga je zame dokončno pokopal. In potem ti Ivan Sivec v Delu še propagira to spako! In prevoz nahrbtnikov z žičnico! Potem pa sledijo živčni zlomi ob nenadnem poslabšanju vremena, ki na dosti dolgi poti od Savice do Komne ni nemogoče, rezervna obleka pa je na vrhu v nahrbtniku — če sploh je. Že tako imamo toliko nepoučenih »planincev«, potem jim pa nekdo še takole predstavlja »planinske domove«! V Triglavski narodni park nikakor ne sodijo hoteli, disko, dolinske »žabe« (alkoholizirane) in vsa tista gomazeža množica tam okoli. Veselje in kakšen požirek gor ali dol, toda mera vendarle mora biti. Preidimo zdaj h glavni stvari, zaradi katere sem tako zajedljiv.

V Koči pod Bogatinom sem preživel večer. Pričakovati prosto ležišče v času »žarečih sindikalnih in podobnih zmagovalcev Triglava« je iluzorno, pa so me prijazni oskrbniki (vsa pohvala za hitro strežbo in dobro obvladovanje položaja!) dobro spravili na žimnice v hodnik pod streho (še spalne vreče mi ni bilo potrebno izvlačiti). Toda spati mi ni dalo nekaj drugega. Zvečer sem na klop ob peči v jedilnici zložil nekaj vsebine iz nahrbtnika — od hrane do čelne svetilke. Sedel sem, jedel, pil in se pogovarjal z okoli sedečimi gosti, se nekajkrat za kratek trenutek oddaljil — in ko sem čez čas zlagal kramo nazaj, svetilke, vredne 500 šilingov, ni bilo več. Vem, kje je bila nazadnje in tudi na tla ni padla. Ko so vsi »junaki« zapustili jedilnico, sem še enkrat pogledal po tleh. Rekli boste — naivnost. Toda pričakovati, da jo bo »izmaknil« ravno nekdo od tistih »planincev«, s katerimi sem se pogovarjal, tudi ni vsakdanje. Kdoroli je že bil, se verjetno ni zavedal, da bi me lahko spravil v zelo neugoden položaj (saj novo bom že kupil), če bi imel nekaj težav na turi naslednji dan in bi me lovila noč. Kolikokrat doslej sem ravno s pomočjo svetilke varno prišel na cilj (ne hodim le po »cestah« od Savice do Komne)!

Tokrat sem turo končal že zgodaj popoldne. Trpek okus pa je ostal: ali se bom moral še naprej izogibati kočam, v katerih je čedalje manj planinskega vzdušja? Za-

nesljivo vem, da spet dolgo ne bom spal v kakšni koči — podrtije, stanovi, zimske sobe in narava so mnogo prijetnejši in tam res srečaš planince, ki jih ni treba zapisati v narekovajih.

Ko sem se skozi Žagarjev graben (bolje bi bilo Razkopani graben) vračal v Ukanc, sem opazil še nekaj. Kaže, da bodo navzgor izpod Zadnjega Vogla potegnili sedežnico — porabili pa bodo kar stare, napol zarjavele stebre, ki so jih dobili bogve kje in ležijo razmetani ob trasi. Se boste upali voziti s sedežnico?

Tako! Če ne bi bilo čudovitega cvetja gori na grebenu, kjer sem hodil, bi se po tej turi v dolino vrnil zelo črnih misli.

Marjan Bradeško

iz planinske literature

Nova Steletova natiska

Fotograf, oblikovalec in samozaložnik, sicer pa samostojni delavec v kulturi France Stele z Gore pri Komendi je ponovno presenetil z novima tiskoma. To sta slikovni vodnik 50 izbranih dvatisočakov in ovitek šestnajstih razglednic Slovenski gorski svet.

Vodnik s podnaslovom Julijske Alpe, Kamniško-Savinjske Alpe, Karavanke predstavlja petdeset vrhov iz omenjenih pogorij, ki presegajo 2000 metrov; začne se z očakom Triglavom (2864 m) ter konča z Lučkim Dedcem (2024 m) v Kamniško-Savinjskih Alpah. Vsaka gora oziroma vrh je predstavljen z besedilom, ki obsega poleg imena, pripadajočega gorstva in višine še predlog vzpona in sestopa ter splošne podatke ali avtorjeva osebna razmišljanja o gori. Slikovno je vsak dvatisočak predstavljen z avtorjevo črno-belo fotografijo z nazornimi, vendar za videz reprodukcije nemotečimi označbami vrhov in drugih pomembnih točk.

Fotografije nam predstavljajo Steleta kot veččega fotografa, kar je dokazal že v svojih prejšnjih fotografskih knjižnih izdajah in na razstavah. Fotografije vršacev so več kot le dokumentarni ali informativni posnetki, saj je avtor pripravil skrben izbor iz svojega arhiva in se trudil, da je vsak pogled zadostil strogim kriterijem, pa tudi planinski ali alpinistični nazornosti.

France Stele sam pravi, da je »želel napraviti knjižico, ki bo planincu pomagala na pot v najvišje slovenske gore in mu hkrati pomagala brati odprto knjigo gorske pokrajine«. Tako je nastal ličen slikovni vodič žepnega formata, ki je povsem avtorsko delo, saj je poleg založništva, teksta in fotografij tudi obliko-

vanje knjižice avtorjevo. Le strokovna napotila, lektorstvo in prevode osnovnih podatkov v nemščino in angleščino je prišpeval Stanko Klinar. Vodnik je natisnila tiskarna Jože Moškrič v Ljubljani.

Med ljubitelje gora naj pospremi knjižico misel Juliusa Kugyja z zadnje strani platnic vodnika: »V gori ne iščimo plezalskih odrov, iščimo rajši njeno dušo.«

Komplet osmih barvnih in osmih črno-belih razglednic, ki jih je avtor izdal istočasno, kažejo, kot pravi že naslov ovitka, slovenski gorski svet. Nekatere razglednice so opremljene z verzji ali izreki znanih avtorjev, tako Franceta Balantiča, Richarda Jakopiča ali Juliusa Kugyja. Razglednice, ki vsekakor zadovoljujejo estetske kriterije, bodo dobrodošle na trgovskih policah, saj bodo nedvomno prispevale k pestrosti ponudbe in izboljšanju marsikje že kar katastrofalnega stanja kvalitete teh izdelkov pri nas.

Dušan Lipovec

* * *

Kdor je plodovit, je pač plodovit. Samozaložnik France Stele, lesni inženir z Gore pri Komendi, nas je spet razveselil z dvema delcema, ki ne skrivata težnje, da želite biti umetniški.

Prvo razlaga sam: »Želel sem napraviti knjižico, ki bo planincu pomagala v najvišje slovenske gore in mu hkrati pomagala brati odprto knjigo gorske pokrajine. Pri iskanju po svojem fotografskem arhivu sem dal prednost tistim slikam, ki karseda nazorno kažejo področje, kjer potekajo poti, ali pa gore z njihovih značilnih strani. Veliko pa mi je bilo tudi do tega, da fotografije ne bi imele samo dokumentarne vrednosti.«

Mislím, da je avtor pri izbiri imel srečno roko. Ni se omejil na vsem znane vrhove, povabil nas je tudi na Kreda in Podro goru, Ograde in Jerebico, Pihavec in Vrške... Na kratko je označil smer, trajanje ture, z nekaj klenimi besedami opisal svoja občutja ob vzponu; tako bo marsikomu pomagano in se bo rajši napotil v svet neznane mu še skrivnosti. Sploh so tiste kratke oznake mojstrsko obrušene. Tudi slikovno gradivo je izbrano z občutkom. Drugo delce pa so sploh samo slike, razglednice malo večjega formata. Iz njih žari znanje fotografa, ki zna nastaviti lečo in zaslonko, da ujame tisti lesk, ki bitju šele daje pravo žlahtnost.

Oboje sodi v vsako planinsko zbirko, vsakega prijatelja bomo razveselili s tem knjižnim darom.

Nekaj bi pa le pripomnil: Barva ovitka 50 izbranih dvatisočakov je sicer modra, a ni nebesno modra, tudi ne v skladu s kakršnokoli komponento gorskega občutja. Spominja me na plastiko...

Miha Žužek

društvene novice

Dnevi slovenskih planincev

Po dolgih letih letos ni bilo osrednjega dneva slovenskih planincev, na katerem bi se zbrale velike množice planincev, ki bi poslušale slavnostnega govornika iz visokih političnih vrhov in prisostvovala (bolj ali manj) kulturnemu programu ter se nato vrnile v dolino. Na priporočilo Planinske zveze Slovenije so planinska društva pripravila svoje pohode in srečanja: dne 9. septembra naj bi slovenski (in drugi) planinci »zasedli« čimveč slovenskih gorskih vrhov. Vendar planinci niti letos niso mogli čisto iz svoje (stare) kože. PD Nova Gorica je organiziralo pastirski dan pri Krnskih jezerih, to nedeljo in dan pred tem pa je bilo tudi srečanje članov osrednjih organov Planinske zveze Slovenije. Ker so številni planinci smatrali to planinsko srečanje za osrednji letošnji planinkoizletniški dogodek, je v lepem vremenu prišlo h Krnskimi jezerom več kot 2000 planincev od blizu in daleč: samo v Lepeni je bilo tisto nedeljo več kot 20 posebnih avtobusov. Enako kot na nekaterih drugih planinskih prireditvah tisto nedeljo ter teden dni prej in pozneje niti pri Krnskih jezerih ni šlo brez slavnostnega govornika, ki je bil na pastirskem dnevu predsednik PZS Andrej Brvar. Planinska srečanja pa so bila malone v vseh slovenskih pokrajinah in predelih.

Andrej Brvar je pri Krnskih jezerih med drugim dejal, da so bili dnevi planincev, organizirani vsako drugo nedeljo v septembru, v glavnem zato, da planinska organizacija manifestira svojo množičnost in družbeno veljavo. To so v svojih nagovorih tudi potrjevali ugledni in spoštovani govorniki in gostje iz prvih oblastvenih vrst. To so po Brvarjevih besedah dokazovali tudi mediji: bolj ko je bila ugledna in spoštovana prva vrsta, več prostora nam je bilo odmerjeno v njih.

»Pred planinsko organizacijo in njenimi člani je ta trenutek nekaj razvojno zelo usodnih nalog,« je dejal Andrej Brvar. »Držnil bi si izreči oceno, da bo verjetno reševanje teh vprašanj oblikovalo novo razvojno strategijo v gorskem svetu. Strategijo, ki jo je do neke mere že začrtal dokument »Slovenski gorski svet in planinska organizacija«, bi lahko poimenovali »Sožitje z gorsko naravo«. Če lahko ponovno postavimo rečem, da smo v dosedanjih obdobjih predvsem spoznavali naravo in njene zakonitosti, bomo morali poslej tudi živeti in spoštovati njene zakone.

Potreben zasuk v razvoju tudi v gorskem svetu so narekovala nova utrta spoznanja v slovenski družbi, ki so povezana s porabo pitne vode, energije itd. V prihodnje